

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pō godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 — suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petit redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Prijetnje Beča.

U prosincu 1905. javljala je bečka nova „Presse“, da je zajedničko ministarstvo uzelo u pretres i željezničko spojenje sa Dalmacijom, što da će se u Dalmaciji pozdraviti sa najvećim zadovoljstvom, jer da se u Dalmaciji radi toga pitanja, kao što je običaj u Austriji, izina d tjerala ponešto velezidajnička politika.

Drzoviti Niemac mislio je tada, da će Dalmacija radi nekoliko stotina kilometara željeznice žrtvovati svoju budućnost, koja joj je osjeđurana jedino u jedinstvu cielog naroda. Na ono uvredljivo njemačko mišljenje o nami, o našim narodnim težnjama, o našoj pravoj koristi — odgovoreno je dostojnim držanjem cielog našeg pučanstva.

U kolovozu 1906. u istoj novini barun Chlumecy je na to zagovarao, da se Dalmaciji ima na novo politički osvojiti, jer da treba sačuvati Austriji tu pokrajinu, a s njom i njezino gospodstvo na moru, njezin položaj velevlasti i prve sile na Balkanu. U tu svrhu on je odobravao obećanja, koja se učinila i preporučivao siloviti način upravljanja, da se tako ubije u narodu težnja za sjedinjenjem s Hrvatskom.

Na ovu pisanju dobio je gosp. barun dostojan odgovor od sveg nezavisnog novinstva.

U Beču su mogli uviditi, da se težnja našeg naroda, težnja i po naravi i po zakonu opravdana, ne da ničim ugušiti. Ni obećanjima, ni prigonima, jer i do sada se obećavalo i do sada se progonoilo, a kad nisu mogli do sada u nami ubiti ljudsko dostojanstvo i naša narodna nastojanja, kad oni nisu mogli pretvoriti Dalmaciju u skup divljaka i prosjaka, kad oni nisu mogli do sada uništiti naš narodni odpor i vojku za narodni rad, kad je naš narod znao do sada odoliti, hoće reći, da ga ne će više nijedna sila uništiti. Ni sila, ni obećanja.

Ob ovomu mogli bi biti već uvjereni u Beču, ta u svoj monarhiji odporni sila ima toliko, da je prezreni Hrvat u stanju te sile prisiliti na djelovanje, koje nije ugodno gospodi vladostdržcima. Hrvat se može boriti i povući druge na borbu. To je naš uspjeh, to je naša snaga.

U Pešti hoće Magjar da neograničeno gospoduje, isto tako u Beču Niemac. I jedni i drugi niti se obaziru na zakon, nego i jedni i drugi hoće, da predju preko Hrvata nepravredno i nezakonito na dnevni red. Što tu Hrvatima ostaje, nego upotrebiti sve moguće, te prisiliti vladostdržce na poštivanje hrvatskih prava? Što Hrvatima ostaje, nego borba, borba do kraja, obstrukcija?

Ako ništa, borbom se dokaziva pred celim svijetom, da su današnje uredbe nepravredno nametnute našem narodu, a u samom narodu jača se svijest i odpor; ako ništa, prisiliti će se vladostdržce, da se uteku iznimnim mjerama, dokazat će se, da se u ovoj monarhiji ustavno ne može vladati bez Hrvata. U Beču § 14., u Pešti jedini jedan § ovlastbenog zakona, bit će pečat, da su Hrvati u monarhiji jedan od najvažnijih faktora. Nije šala, ni jedan parlament ne može parlamentarno postojati bez zadovoljnih Hrvata!

Eto to je, što treba da uvidi Beč i Pešta. U tomu valja da su svi hrvatski zastupnici sporazumni i složni; jer koji to ne bi htjeli biti, iznevjerit će se očekivanju, koje u njih postavlja narodna borba. Ne, danas ne može biti zastupnika naroda, koji ne bi htio shvatiti borbe narodne i koji ne bi dosljedno tomu djelovao. A dosljedno djelovanje ne sastoji samo u načelnim izjavama, u protivnom glasovanju, nego u borbi, u borbi do kraja.

Treba onemogućiti redovito glasovanje, treba prisiliti vladu na neparlamentarno vladanje: u Austriji § 14., u Ugarskoj jedan jedini paragraf. To je uspjeh, koji Hrvati moraju postići. To je za naš narod pobjeda. A kako je posve naravno, ta pobjeda ne ide u račun vladostdržcima.

Javljaju se ozbiljni njihovi glasovi, koje to djelovanje Hrvata osuđuju. Na 28. pr. mj. ustaju u Beču dvie novine, koje to kude i koje nam priete. Jedna je bečka nova „Presse“, druga je

„Fremdenblatt“. Pitaju se one, kako je to moguće, da se Hrvati dižu, kad je zajamčena željeznica i kad im je obećano milijuna?

Da im se dostojno odgovori, treba znati, da su to novine onih krugova, koji su nas uvijek prezirali i tlačili, žrtvovali. „Fremdenblatt“ je poluslužbeni list ministarstva vanjskih posala. Ovo ministarstvo preporučiva liepo nas u glagoljici, u pitanju zavoda sv. Jeronima, u postupanju prema našim izseljenicima. O trgovačkim ugovorima ne treba ni govoriti, jer se zna, da je Dalmaciji oteto na stotine milijuna u vinu, ulju, brodovlju, ribarstvu, u obrtu i trgovini, a to sve zaslugom onog ministarstva, čiji list zove pučanstvo Dalmacije, da se izrazi, je li odobrava djelovanje obstrukcije, kojom se stavlja na kocku željeznički spoj i toliki obećani milijuni.

Ali kad bi mi i zaboravili sve prošle nepravde, sve škode od raznih vlada našem narodu, našoj zemlji nanešene, zar bi Austrija bila kadra kupiti nas sa nekoliko milijuna povraćenog novca i sa nekoliko stotina kilometara željeznice? Zar ne bi ona tim samo donekle nadoknadila naše izgubljeno trgovačko brodovlje, našu pomorsku i kopnenu trgovinu sa našim zaledjem i sa svijetom? Zar ona ne bi bila i po sebi dužna nadoknaditi sve, što smo u njezinom družtvu izgubili i što ne možemo kroz dugo vremena na nijedan način ne samo povratiti, nego ni približno nadoknaditi?

Ali kad bi Austrija sve to nami povratila, zar nije poznato, da bi to ona učinila radi sebe, radi svojeg velevlastnog položaja, radi našeg mora, radi Balkana?

Naš narod nema da bude zahvalan gospodi u Beču za ništa, a najmanje za obećanja, jer što oni uzrade u Dalmaciji, to će učiniti radi sebe. Nami to njihovo nastojanje može poštogod koristiti, ali pravu korist imali bi oni isti, koji s nami nemaju ništa zajedničkoga, nego samo nastojanje, da oni budu gospodari, a mi sluge njihove.

Dalmacija, u svojem pučanstvu, zna, da joj je zlo i da će joj biti uvijek zlo, dok ne bude u zajednici sa ostalim zemljama Hrvatske samosvojno odlučivala o svim svojim potrebama. Jedino u toj zajednici ona će moći doći do potrebitog svojeg obrta i trgovine po kopnu i po moru, a drugačije ona će samo služiti tudjincu za lašnje izrabljivanje.

Do izdajstva narodne stvari naša Dalmacija ne će nikada doći i pod nikoiu cieniu. Stvar, za koju se borimo, je neotudjiva i nepodkupljiva, pa je zaludu, da nam Niemac prieti ili obećaje. Bojje bi puno učinio za mir, za napredak i dobro narodā ove monarhije, kad bi nastojao, da se svim narodima povrati, što je njihovo. Kad on naime povrati narodima oteto, Hrvatima domovinu i ustav, onda će borbe nestati, a što je glavno, ne će trebati, da se za nas sirmoahne brine, da nam daje milostinjū, koju mu mi ne pitamo i na kojoj mu se najliepše zahvaljujemo. Nami je dosta naše. To pitamo, to tražimo i za to se borimo.

Znamo, da je borba težka, ali zar za to da od nje odustanemo, kako to želi Beč i Pešta? Ili za to, što nam obećaju mrvice oni, koji su do sada gospodarili i još gospodare sa svim našim imanjem? Ili da primimo njihove mrvice pod ucjenu, da ih mi isti utvrdimo u njihovom gospodarstvu, da im ga našim djelovanjem ovjekovičimo?

Promatrali mi današnji naš položaj s koje god strane, dolazimo uvijek do zaključka, da mi sami ne smijemo uzakoni našu podredjenost, već da se proti njoj moramo boriti sve do kraja.

Vlade su u Beču i u Pešti došle do nemogućnosti da parlamentarno vladaju, pak zar smo mi Hrvati zvani, da im omogućimo to parlamentarno vladanje, koje za nas ne znači nego robstvo? Zar da mi isti sprječavamo dogadjaje, koji dokazuju, da se dualizam mora raspasti? Zar da ga mi na našu sramotu i štetu uzakonimo? Zar mi nismo ljudi, kojima je u prirodi da brane svoje, nego da se prodajemo za novac, koji je naš?

To su zahtjevi, koji mogu doći u pamet plaćenju „Pressi“, „Fremdenblattu“ i „Smotri“,

ali da do toga dodju listovi, koji kažu, da su hrvatski, kao „N. Jedinstvo“ i „Prava Crvena Hrvatska“, to ne shvaćamo, jer ne vidimo nikakvu uzroka, za što bi Hrvati morali biti proti sebi i proti pravima svoje domovine.

Znamo, da bečki krugovi nastoje iz svih sila naći u Dalmaciji svojih ljudi. Možda ih i nadju, ali opet ni ovi ne će moći hrvatsku narodnu misao i njezinu radnju ni umanjiti, ni spriječiti, a kamo li uništiti. Oni će samo biti dokazom, da i u našem narodu može biti izroda i ništa više.

Parlamentarno izvješće.

(Posebno dopisivanje).

Beč, 1. prosinca.

Iz odbora za nagodbu.

U odboru za nagodbu Dr. Laginja je kod svake tačke do sada govorio. Kad je bio govor ob onoj stavci nagodbene osnove, u kojoj je rieč o austro-ugarskoj banci, Dr. Laginja se je izjavio u principu proti ovom članku nagodbe, kako je to uradio i kod ostalih članaka do sada. Posebno je izjavio sa hrvatskoga stanovništva da, kad bi on bio uobće za nagodbenu osnovu, da bi u prvom redu bio za jedinstvo banke, pošto tako dajbudi sve banknote nosu na austrijskoj strani uz njemački jezik također uz ostale jezike Cislajtne i hrvatski izraz „Kruna“, a tim je ipak potvrđena ravnopravnost Hrvata u ovoj polovini države prema ostalim narodima države pogledom na članak XIX. temeljnog zakona. U daljnjem se dielu govora bavi govornik pitanjem da li bankovni privilegij prestaje koncem god. 1907., kako to tvrde neki magjarski političari, ili tek koncem god. 1910. Govornik se ovdje pozivlje na zakone od g. 1889., kao i na trgovački ugovor od g. 1906. sa Švajcarskom, te na dlanu dokazuje, da bankovni privilegij ne prestaje koncem g. 1907., nego tek na 31. prosinca 1910. Ovdje ustaje govornik proti mnenju onih, te vele, da ovoj polovici države prieti nekakva pogibelj iz god. 1910., i tvrdi, da se ni nemamo bojati nikakva zla. On ovo tumačenje kojekakvih bojazni i pogibelji razumije dobro. Ljudi, koji prorokuju ove pogibelji, žele jedino, da se poprmi ova po Hrvate ubitačna nagodba, te premućuše činjenicu, da i poslie g. 1910. banka može, bez ikakve pogibelji i to na temelju njezinih današnjih pravila, kao i na temelju zakona, uzdržati sve svoje dosadašnje poslove, osim emisije nota. Kad ovako stoje stvari, čemu se onda bojati eventualnog odciepljenja Ugarske od Austrije u bankovnom pitanju? Glede emisije nota ne postoji također nikakva bojazan. Emisije nota mogu uzeti u svoje ruke i države, a da pri tomu narodno gospodarstvo ne će pretrpiti nikakove štete. Sadašnje bankine note imaju prisilni tečaj. Država bi mogla svojemju novcu dati taj prisilni tečaj, a u ovom slučaju novac ne bi mogao izgubiti ništa od svoje vrijednosti. Dok se sa stanovite strane prorokuju nekakva zla u pitanju odvojenja banke, govornik uvidja ovo zlo jedino u tomu, što se u nagodbenoj osnovi dalo pravo magjarskim papirima, da ih se može ulagati kod ovostranih novčanih zavoda, jer će na ovaj način kroz malo vremena magjarski papiri poplaviti cislajtanske novčanice zavoda, a da će pri tomu domaći papiri mnogo izgubiti, to je jamačno jasno svim ovostranim političkim i vladinim krugovima, pa se govornik čudi, kako se može naći u Cislajtani ljudi, te na ovaj način mogu direktno raditi proti vlastitim interesima.

Slavenska uzrujanost

dok je prazna rieč u pitanju politike Slavenu u ovoj monarhiji, u pitanju prognošta poljskog naroda u Njemačkoj potvrdila je svoj naziv. Nadavse za vrijeme prosvjedne izjave Dr. Kramarža. Oko njega skupiše se svi Slaveni, pa i sami slavenski socijalni demokrti, a kad je završio govoriti, dok je na klupama svenjemačkih zastupnika ovdje i ondje padao po koji podrugljivi povik, u okolici Dr. Kramarža podiglo se u vis kakvih 450 šaka da pješuče. Zanosljiv je to bio prizor,

koji je po prvi put pokazao slavensku većinu zastupničke kuće. Ali taj te prizor ostavlja podpuno hladnim, kad se sjetiti kako neki Slaveni u ovoj državnoj politici vode protuslavensku, odnosno austrijsku politiku. Iza ove impozantne manifestacije slavenske solidarnosti u pitanju prognošta Slavenu trudno će njemačkim strankama pasti na um, da potaknu pitanje njemačkog državnog jezika. „Mit der deutschen Staatsprache ist einmal für allen Zeiten aus!“ Tako govore sami njemački nacionali, i kako vam već jednom pisah, oni u pitanju „deutscher Staatsprache“ zahtjevaju jedino da se njemački jezik prizna u Austriji kao „Verkehrssprache“, ali danas nema nade, da bi i ovaj njihov zahtjev moglo poprimiti carevinsko vieće.

Ivčevićev izstup.

Sjednice „Sveze južnih Slavena“ od prošle sedmice mora da su bile burne, ali jer kroz mramorne ploče zidova dvorane XV., u kojoj „Sveza“ obdržava svoje sjednice, ne prodire u novinarsku sobu niti jedne rieč gospode zastupnika, to se moram da ograničim jedino na one vesti, te javno kursiraju u „Säulenhalle“ zastupničke kuće. Te vesti hoće, da je Ivčević najavio svoj izstup iz „Sveze“ radi vladanja većine zastupnika u pitanju obstrukcije proti nagodbenoj osnovi.

Beckovo očižukanje.

Parlamentarna komisija „Sveze južnih Slavena“ bila je u četvrtak i petak kod Becka. Pregovori nisu prekinuti. Svaki se dan očekuje kad će puknuti top. U toliko „Sveza“ je opunomoćila Dra. Laginju, da i u zadnjoj sjednici izjavi, da će se „Sveza“ boriti proti nagodbi. To je i učinio Dr. Laginja.

U zadnjoj sjednici nagodbenog odbora Dr. Laginja je upravio rieči ministru predsjedniku Dra. Becku, te mu kazao, da reče Werkerlu, koji će doći u Beč tekom ove sedmice, da je ravnopravnost svih koliko u Austriji, toliko i Ugarskoj prvi uvjet svagovaranja i pregovaranja bilo političkih bilo trgovačkih poslova. Ta se ravnopravnost ne priznaje s onu stranu Litave prema hrvatskom narodu. Ovdje navratu govornik sve protuzakonitosti, koje ugarska vlada počinja u Hrvatskoj, ne samo proti hrvatskom državnom pravu, već proti samoj ugarsko-hrvatskoj nagodbi, te zaključuje, da poštovanje hrvatskih prava sa strane ugarske vlade može jedino riešiti sada zamršene odnose.

Posjeti.

Predprošle sedmice zastupnik je Zagorac bio posjetio naše zastupnike u Beču. U subotu su zastupnici Spinčić, Ivanišević i Tresić odvratili hrvatskoj delegaciji posjet u Budimpešti. Ovom se je prigodom posela rieč o političkom položaju i ustanovilo se, da izmedju hrvatskih zastupnika u obim parlamentima vlada podpuno sporazumljenje i da će zajednički složno raditi.

Kunschak govori javno.

Kršćanski socijal Kunschak počeo je sazivati skupštine birača, na kojim govori o ulazu kršćansko-socijalnih zastupnika u Beckov kabinet. U ostalom zastupnik Kunschak otkriva istodobno i Luegerove otare. On veli name, da su kršć. socijali bili stjerani u kut, jer da im je vlada bila zapretila, da će raspustiti parlament, a nove izbore provesti pomoću socijalnih demokrti. Radi toga je stranka morala priuisti državi ovu žrtvu, ali dok stranka nema još dovoljna upliha kod vlade, to se mora tražiti, da kršćanskim socijalima bude podieljen i portafelj trgovačkog ministarstva.

Internacionalna kurtoasija.

Ovdješnji diplomatski su krugovi uzrujani radi slavenskog prosvjeda u parlamentu, jer da se je tim bajagi povriedila internacionalna kurtoasija! Hajd s vragom, što ne će sve izmisliti ta blažena diplomacija, jedino da se zaprieči Slavenu, kad ne mogu djelom, a ono barem rieči prosvjedovati proti berlinskim Junkerima i tlačiteljima Slavenu! Sreća, da se slavenski zastupnici ne obaziru na mnenje ovakovih diplomata.

Zastupnik Mandić

misli, da će vlada još malo dana motriti komedije u parlamentu, te da će zastupnike poslati kući, a da će budžetni provizorji i nagodbu na temelju §. 14. proglasiti zakonom. Po njegovom mišljenju od prešnih se predloga Chiaria i družine ne može nitko ništa nadati.

Gopčević.

Premda je Gopčević prosvjed proti izboru zastupnika manji od Smodlakina, ipak ima u njemu takovih kobasica, da ih ne bi moglo lako proždrijeti niti kokodrilovo žvalo. Ali jer ovaj protest „Schriftstellers“ Gopčevića zaslužuje da se na nj obzire koliko hrvatska toliko i srbska štampa, to ću morati povezati nos, da mi onaj smrad ne bude odviše zaudarao, ali ću za dođujući vam broj poslati nekoliko riči o istom, da javnost uvidi tko je taj „Schriftsteller Spiridon Gopčević“.

Na vrhovnom upravnom sudu

vodit će se na 6. prosinca, taman na sv. Nikolu, u 10 i pō i u 12 i pō razprava vrhu tužbe istarskog Zemaljskog Odbora, koju je podigao proti ministarstvu bogoslovlja i nastave radi jezičnog pitanja u pučkim školama u Opatici i Voloskomo. Kod ovih se pučkih škola nalaze u ogromnoj većini hrvatska djeca. Prama razmjernom broju hrvatske djece ministarstvo je bogoslovlja i nastave udovoljilo bilo pravednim zahtjevima dotičnih občina, te izdalo svojedobno naredbe prama okolnostima. Proti ovim je naredbama ustao istarski Zemaljski Odbor, da ih — pobija.

Beckov parangal.

Iza kako je Dr. Beck bacio parangale po Dalmaciji s njegovom gospodarstvenom akcijom, te i ako nije još na njima uhićio ni jednog smuduta, eno ga, gdje se žuri da u Istri i Primorju baca druge parangule, a u južnom Tirolu male mrežice, e bi tamo uhvatio kojeg staglina. Već je razglasio, što će vlada poduzeti na gospodarstvenom polju u spomenutim predjelima, naravski uz uvjet, ako zastupnici iz dotičnih zemalja ne budu pravili neprilika nagodbi.

Podpisana odsuda?

Po podne su se prosule vijesti, da je monarh potpisao sve spise, koje mu je podastao Weckerle glede odstranjenja obstrukcije sa strane hrvatske koalicije. Ti bi spisi bili: imenovanje novih odjelnih predstojnika; saziv i eventualni raspust hrvatskog sabora. U tim spisima ne vidi se smrtna osuda srbsko-hrvatskoj koaliciji, već naprotiv onaj životni serum, koji će koliko srbsko-hrvatskoj koaliciji, toliko i ostalim hrvatskim strankama služiti kao najbolje sredstvo u borbi proti pošasti, te nam prieti bilo od Beča, bilo od Budimpešte. Nasilja Beča i Budimpešte znati će odbiti hrvatski narod!

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 2. prosinca.

Još nema ništa izvjestnoga, po čem bi se dalo zaključivati, da će naš sabor zbilja biti još ove godine sazvan. Prve glasine javljaju, da će se sabor sazivati već 9. ov. mj., nu po novijim vestima kao da bi se imao sastati tek 12. ili 14. ov. mj. Predsjednik sabora Dr. Medaković već je stigao amo iz Pešte, da za svaki slučaj bude spreman.

Viest o sazivu sabora nije ni najmanje iznenadila hrvatske delegate. Oni su predviđali ovaj manevar Weckerlova, koji ipak ne će uspjeti; delegati ostaju u Pešti i nastavljaju obstrukciju.

Pokušaji izvedeni sa „Tenax“-om proti peronospori vitlicoli.

Po Dru. Kasereru piše A. V.

Svrhom listopada pokazalo se je, da su loze poškropljene sa „Tenax“-om bile proste od trusja peronospore i ostalih sličnih nametnica, dočim se na lišću loza, poškropljenih sa bordoležkom smjesom, našlo na množuju trusja raznih nametnica, koje napadaju loze.

Izm pokušaja „Tenaxa“ protiv pobijanja peronospore vitlice pokušalo se „Tenax“-om i protiv medljike, stono napada krumpir (Phytophthora, peronospora infestans) i to na majuru c. k. visoke škole u Gross-Enzersdorfu.

Istina i u raztopini Tenaxa imade raztopljenoga bakra ali samo u sićušnim tragovima, koji ne mogu da naškodi biljnam, pa ovi tragovi kod Tenaxa djeluju odmah čim se ovom raztopinom poškropilo, dočim raztopina bordoležke smjese, tek poslije stanke od kada se njome poškropilo uplivom ugljične kiseline iz zraka počme djelovati.

Mnogi kritičari uporabe Tenaxa su mišljenja da bi trebalo taj pripremak udesiti tako, da postane više vidljiv prostom oku na listu, što absolutno nije potrebno, jer kad se dokazalo da 1 kg. priprema Tenaxa povoljno djeluje

U hrvatskom pak saboru obračunat će sa Rakodczajem sami Starčevićanci.

Naš sabor ne će u ovom momentu opozvati delegaciju. Starčevićanci su spremni poduzeti borbu delegata, podijelivši si uloge: dok delegati obstruiraju u Pešti, Starčevićanci rušit će Rakodczaya u hrvatskom saboru.

Da sabor uzmogne stvarati zaključke, nužno je da bude prisutno bar 35 verificiranih zastupnika. Toliko će ih svakako biti. Pošto će delegati ostati u Pešti, većinu možda imali bi magjaroni.

Predpostaviv da bi Rakodczayu uspjelo da usljed odsustva članova delegacije stvori od magjarona, velikaša i velikih župana n saboru većinu, Weckerleove nade nebi se izpunile. Gospodari situacije jesu Starčevićanci koji će moći u svakom momentu onemogućiti rad sabora bilo obstrukcijom ili jednostavno ne dolazeći u sabor da tako ovaj ne bude sposoban za stvaranje zaključaka.

Nu najmoćnije oružje koalicije u saboru jest saborsko predsjedništvo, koje je u njenim rukama. Predsjednik sabora Dr. Medaković može, po vlasti koju mu daje saborski poslovnik, iza kako je u saboru pročitan kraljevski reskript o sazovu i obavljene formalnosti, ureći saborsku sjednicu po svojoj volji onaj čas ustmeno ili naknadno pismeno u kojigod dan hoće, makar i nakon godine.

Indemniteta Rakodczay sabor ne će glasovati, pače izključeno je, da dodje na dnevni red.

U krugovima hrvatskih delegata velike su nade, da će Hrvatska u sadašnjoj borbi izneti pobjedu. Pad Weckerlova kabineta mogao bi doći već kao božićna jabuka našem narodu, jer bi padom magjarskog kabineta i Rakodczayu bili odbrojeni dani.

Akcija hrvatskih i slovenskih zastupnika na carevinskom vieću u prilog Hrvatskoj prati se ovdje velikom napetošću. Solidarni postupak naše delegacije u Pešti i „Sveze južnih Slavena“ u Beču proti austro-ugarskoj nagodbi izazvat će zanimanje najviših faktora monarhije, pa kao što je samo magjarsko javno mišljenje prestio Weckerlove ubitačne politike proti Hrvatskoj, ne će se valjda ni austrijski kabinet ni sama kruna moći oleti sičnoe dojm, da su Hrvati u potpunome pravu.

Kako stvari danas stoje, nade Weckerlove i njegovih prijatelja, koje polazu u raspust sabora i u uspjeh novih izbora, na svaki način su jalove. Iza današnjih delegata mogu doći samo još žezci ili ne bude ih možda nikakvih. Novi izbori bi bili pobjeda hrvatske politike, jer je u svijest puka prodrlo uvjerenje, da nisu narodi radi države, već država radi naroda.

Društvo za izvoz ribe iz Jadrana.

(Nastavak vidi br. 190)

Na krivom su putu oni, koji tumače akciju ovoga društva kao nekakav spas naših ribara. Oni se drže one: „blago ti ga kući, u koju novac ulazi“, a zaboravljaju na onu: „Jedno ti ga kući, u kojoj se skuplje plaća, nego li se prodaje.“ Pod očima nam je cjenik riba pojedinih vrsti, pa kojemu ovom društvu plaća ribarima, odnosno spekulantu. Ali ne nalazimo nikakovu stavku, po kojoj bi se na koja vrst ribe skuplje plaćala, nego li se može prodati na našoj ribarnici. Da je pako ovo istina najbolji je dokaz taj, što u Beču prodaju trlje, zubatce i lubine u našem moru uhvaćene, od naših ribara kupljene, po 4 K. Sračunajmo k tome 15 % provizije spekulantu,

na uništenje peronospore isto kao i 1 % na raztopina bordoležke smjese, čemu onda ono paradiranje, da se tobože na listu mora vidjeti i na pol kilometra daleko u raztopinu. To je po mojem mišljenju suvišan luksus, kao što i ono prekomjerno škropljenje bordoležkom smjesom, kada se toliko te raztopine doći da list sav bijelo — pomodri od prevelike množine vapna, kojeg se nerazložno dodava bordoležkoj smjesi.

To su parade i suvišni izdatci, kojih se valja u današnje doba obćeg oskudijevanja čuvati; glavna je stvar da lišće bude poškropljeno sa štrcaljkom koja tu raztopinu poput rose sitno na lišće jednako porazdieli, a tada će uspjeh škropljenja biti siguran.

Kako sam već spomenuo u broju 157 ovogodišnje „Hrvatske Riči“, dostalo je jedan kg. Tenaxa raztopljena u 1 lit. vode za poljevanje vinograda, s kojom množinom se za stalno može isto tako prepričiti pojavljenje peronospore kao i sa 1 % bordoležkom raztopinom.

Za loze posadjene u rzasadnicama, gdje je pogublje da se peronospera laglje pojavi, može se upotriebiti i do 1-5 kg. „Tenaxa“ u 100 lit. vode, kao što se do sada i rabila 1-2 % raztopina bordoležke smjese.

mraz za pakovanje, put do Rieke i iz Rieke do Beča, dobitaak što ga mora u Beču imati društvo, pak nam je jasno do trlje, zubatci i lubini nisu skuplje ribaru plaćeni od 1 K i 60 para, najviše 2 K. Sad mi pitamo, nisu li i na našoj ribarnici trlje i to kakve trlje, puno i puno manje od onih, što se za Beč prodaju, (to su ožuljine, što ostaj izpod ukusa spekulanta. Op. Ured.) po cieni od 2 krune i 2 krune 60 para, a znadu biti i po 3 K i 60 para?

Tko od nas može da jede jagstaga, a da ga ne naruči osam, petnaest, a i mjesec dana prije, a kad vam ga donesu. tad po prijateljsku plaćate 2-60 K kg., dok ga bečlijji prodaju po 2 K kg.

Reći će nam se, da je koristno po ribara s toga, što on može koji put uhvatiti veliku količicu ribe i tad sve od jedanput unovčiti. Ovo ne odgovara istini.

Društvo ne daje te garancije ribaru, već špekulant kupuje u ribaru ribu od slučaja do slučaja. Nikakova ugovora nema društvo sa ribarima, već taj postoji između špekulanta i društva. Pa kad se je ikad dao slučaj, da su ribari uhvatili na stotine kg. trlja, zubataca, lubina i oveće vrsti oborite ribe, kojima se masti švabska brada? Nikada, Pa recimo: da je jesu. Zar tu ribu ne bi mogli prodati i na našoj ribarnici po cieniu od 1 K i 80 hel?

O ljetnoj povećoj ribi nema ni govora, jer smo vidjeli ovog ljeta, da se je prodavalo na našoj ribarnici danomice i po 2-3 hiljade kg. srdelja i skuša. Ako pako i ova riba krene put Beča, što je danas teško radi slabe komunikacije, tad možemo slobodno zatvoriti ovo par tvornica i tako zakopati ribarsku industriju, koja je u zadnje doba liepo počela napredovati.

Još bi ostalo da razbistrimo nešto o prodaji tunja. Do danas ribari tunja imali su ugovor sa g. Billicem, a ovaj sa onima u Trstu, za prodaju ulovljenih tunja. Ako se ne varamo g. Billic plaćao je prije ribarima za svaki kg. ulovljenih tunja 80, pak i 90 helera, a sad rek bi 1 K bez obzira na količicu ulovljene ribe. Danas su se složili neki ribari, tako da diele ulovljenu količicu tunja na polovicu. Jedan od tih ima ugovor sa g. Billicem i njemu predaje svu uhvaćenu količicu tunja. Pitamo li: tko bolje prolazi od ove dvojice, uvjeriti ćemo se, da prolazi bolje onaj koji prodaje svoje tunje po 1 K: 40 do K 1-80 i da bi ih bilo.

Primitjeti nam se može, da je to dobro, ali da taj uhvati n. pr. 5-6 stotina glava tunja, a i više, što bi tad od njih? A gdje nam je Skradin, Drniš, Knin i Vrlika, Sinj i Split? Osobito Drniš, Knin, Vrlika i Sinj, gdje bi se na stotine glava prodalo ko darovalo uz mnogo bolju cieniu, nego li je ona, što ju nudjaju spekulanti u Trstu i ribarsko društvo u Beču.

Čujemo gdje nam netko govori. Svukud je skupća. Svak se tuži. Ovo je istina, ali je istina i to da mi naše proizvode plaćamo skuplje kod kuće, nego li ih plaćaju surazmjerno potrošici van pokrajine, a da one proizvode, koje smo usilovani dobivati iz vana plaćamo surazmjerno mnogo i mnogo više, nego li ih plaćaju drugi potrošici, a što je pako najgora mi smo usilovani trošiti tuđih proizvoda puno više, neg li prodajemo naših, a tako vazda nazadujemo mjesto da napredujemo.

Skupoća živeža zabrinula je lanjske godine i gospodu na magistratu u Trstu. Ciele sedmice viećalo se je, kako bi se moglo pomoći, osobito nižim slojevima pučanstva i radnoj ruci. Bili su izabrani odbori, a svi su se

Što se pako priljepčivosti ovog novog sredstva tiče, treba još spomenuti, da ovaj pripremak nadkrijuje sva dosada rabljena sredstva i istu bordoležku smjesu, a dokazom budi ovdje spomenuto, da usljed velikog proloma oblaka, pokušajni nasadi poškropljeni sa „Tenax“-om, bili su kroz dulje vremena usljed poplave pod vodom, ali se ipak i poslije te poplave na poškropljenom lišću opažahu jasno tragovi bakra, što može služiti dokazom, da Tenax podpuno odgovara i glede svojstva priljepčivosti uz list svojoj svrhi.

I pokušaji izvedeni u svrhu da se ustanovi trajnost priljepčivosti ovog priprema uz list odgovarali su podpuno željenoj svrhi. Lišće poškropljeno sa „Tenax“-om pustilo se da se osuši, pa se za tim kušalo vodom oprati tragove bakra i to tako silnim tracom vode, da su u listu usljed toga nastale škulje, ali zaludu tragove raztopljenoga bakra sa lista nije bilo moguće odstraniti.

A sada treba još da spomenem o pojavi, koja je ne samo po Dru. Kasereru, već i od mnogo drugih opažana t. j. o razlici promjene koje lista u jesensko doba i to između loza, koje su poškropljene sa bordoležkom smjesom i onih poškropljenih sa pripremkom „Tenaxa“. Davno je već poznata činjenica, da duljina

držali u tome, da je riblja hrana najzdravija po radnu ruku, surazmjerno najkorisnija i da treba sve moguće poradići, kako da se što više ribe dovuče na tršćansko tržište.

Primjer Trsta evo sledi i sam Beč, a što radimo mi?

Pod dojmom dobra unovčenja plaćamo da nam puk gladije i propada.

Što bi se dakle imalo uraditi? Doduše jedan čovjek ne može sve, ali svi ljudi mogu, ako ne sve, a ono dosta toga da porade.

U ovom slučaju imale bi preuzeti ovo pitanje za primorje primorske občine našeg kotara, a za gornje zagorske občine kninskog kotara. Svaka bi imala izabrati jedan odbor, koji bi izradio potanku osnovu za sve one potrebe, što se odnose na skupocu živeža i na prodaju naših proizvoda, te izaknuti svoje nazore kako bi se tome dalo pomoći.

Po izradjenim ovakvim osnovama imali bi se ovi odbori sastati svi skupa i tu pretrastati pitanje, kako bi se primorski proizvodi, a u prvom redu riba mogla prodavati u Zagorju, a zagorski proizvodi u prvom redu jaja i perad na primorju.

Do potrebe nek se osnuje jedno veliko dioničko ribarsko društvo, koje bi moralo svu uhvaćenu ribu prodavati samo i izključivo u mjestima kotara Šibenik-Knin, a tako u Kninu drugo društvo, koje bi jaja i perad prodavalo u predjelim kotara Šibenskoga i do potrebe Kninskoga.

Moglo bi se još nešto poradići, da se zaprieči špekulativstvo i oskudica ribe na našem tržištu t. j. občine dogovorno mogle bi upeliti domaćim ribarima, da moraju ribom poslužiti najprije grad, okolicu, a onda istu nudjati ili po ugovoru prodati špekulantima, inače da će one takodjer dogovorno postaviti svoje ribare, koji će obskrbljivati pučanstvo ne samo nuždom količicom ribe, već ju prodavati i uz primjerenu cieniu.

Rekosmo našu u najboljoj namjeri, a tko zna bolje, rodilo mu polje.

Naši dopisi.

Sinj.

(Sjednica občinskog vieća). Dneva 26. pr. studenoga obdržavala se je ovdje sjednica občinskoga vieća, značajna sa svakog pogleda. Kad su naime Tripali opazili, da su nekoji članovi, i baš oni, koji im najviše smetaju, odsutni iz mjesta, na brzu ruku sazvaše vieće, da u njemu proturaju predračun, proti kojemu je velika vika; promislisše Tripali, da im je sada hora za pokrće magazaa, puteva i toliko drugih troškova, učinjenih na štetu občine, a na korist pojedinaca.

Nu osim gornje svrhe, bijaše sjednici i drugi cilj, da se produciraju i oni junaci kao Piero Tripalo, kojemu za boravka revizora nije se račilo biti u Sinju, već se zabavljao operom u Splitu, ali kad su revizori odputovali, onda je već operu prerogio, da se dodje pred vieće hvalisati, da se njegove nikakve namirnice u občinskoj blagajni ne nalaze, zaboravljajući, da su njegove namirnice svakome bjelodane i to put do „Kravarice“ i kaldrmani potok oko „Kule“, koji su občinu zapali samu bagatelom od — 26.000 kruna!

Tok se je sjednice mogao predvidjeti po intonaciji, koju su joj viećnici Tripalovi davali; tako je jedan Tripalov viećnik, kad je u dvoranu ulazio, pospordno i rugajući se, govorio „hvaljen Isus“, očekujući posmjeh

rasta (vegetacije) loze, pa i svih ostalih bilina se produljiva usljed škropljenja ili poljevanja sa bakrenim solim. Loze poškropljene sa bordoležkom smjesom izgleda su kožnata, debela, te tamno zelene boje, a to se vje usljed upliva vapna, koje otežava kolanje listnih sokova, dočim sa novim pripremkom „Tenax“, lozovo lišće izgleda preko cijelog ljeta liepe jasno-zelene boje, te list ne postaje debeo poput kože kao kod poljevanja sa bordoležkom smjesom.

Jeseni lišće poškropljeno sa „Tenax“-om u pravo vrijeme promjeni svoju boju t. j. požuti, što je veoma koristno, jer u pravo vrijeme sazoren list nosi sa sobom posljedicu da i lozovo pruću u pravo doba sazorit može. Iz iskustva se znade, da kroz dozrievanje mladice kod voćaka buduće godine mnogo obilnije plode, pa možemo i glede loza doći do zaključka, da će u pravo vrijeme sazrelo pruću i obilnije plati grožđjem.

Krivo je mišljenje onih vinogradara, koji misle, da je koristno po lozu ako lišće ostane dugo poslije jematve do kasne jeseni zeleno na pruću do prvog mraza, jer je baš obratno mnogo korisnije da lozovo lišće ranije sazori i odpane, te da povrti svoje pričuvne hranive sokove panju i žilam loze na korist buduće ploda.

(Konac)

odobravanja od občinskog načelnika, jer je njegov običaj, da se tome pozdravu svetom svakom kršćanin javno i u svakoj prigodi izrugava. Kad iztaknem, da je ob. viećnik Vrdoljaku sa strane Tripalove većine bilo dovikivano: „laž, lažeš“, jer se usudio, da na temelju blagajničkih članaka predbaci jednom Tripalovu skutonoši, da je za sami jedan dan iz občinske blagajne primio mastnu nadnicu u iznosu od kruna 49.—, a to to u vrijeme, kad je agitirao za kandidata Mazzia, onda najbolje odskade česa još nije kadra dinastija, koja usred vieća pljuje istini u obraz.

Suvišno bi bilo izicati epizode sjednice, a svakako zaslužuje, da se spomene epitet, kojim sam občinski načelnik apostrofira svoga jednoga kolegu u upravi, dobacujući mu u sjednici vieća uvriedu — „vrč“.

Kad je ponašanje većine doseglo vrhunac grubijanštine, te se članovima većine dozvoljavalo vrijeđanje i napadanje, dočim se oporbi čitav svaka obrana, oporba je izstupila iz viećnice, te svojim izstupom najsvetčanije osudila ponašanje, kojim se iz viećnice pravi prosta bitrlja. Nakon što se je oporba iz viećnice udaljila, Tripali su jedva smogli svojih 19 viećnika, kojima je odlučna jedino volja Tripala, a ne osvrću se na štetu i propast občine.

Nepriprisan gledaoc dobio je utisak, da zulum znade se latiti svakih sredstava, samo da se održi, nu istodobno svatko pauzevan takodjer je vidio, da su to zadnji trzaji propale sile.

Viesti.

Za „Družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru“ primila je mjesta podružnica od gosp. Pave Kovačevića K 5.— u počast smrti V. Akačića, Sušak. Od gosp. Ante Tikulina pok. Bože K 53.01 — skupljenih na njegov predlog na skupnoj večeri šibenskih glazbара.

Svega K 58.01

Prije izniknih 372.51

Ukupno K 430.52

Napried za Novu Istru!

„Ubožkom domu“ darovao je g. Špiro Skubonja K 10.

„Šibenska Glazba“ proslavila je u nedjelju, kako je bilo najavljeno, svoju pokroviteljicu Sv. Ceciliju. Pri večernjoj obhodnji gradom skupilo se silno mnoštvo, koje je izpred i iza glazbe veselo koracalo, klicalo i pjevalo, te je bilo milota gledati onu povorku, svu zanesenu veselim zvicima naše glazbe. — Posle obhodnje imali su glazbari skupnu večeru u „Hotel Dinaru“, kojoj je sudjelovala i uprava glazbe, a kao pozvanik i gosp. načelnik Dr. I. Krstelj. Za večerom bilo je i krasnih nazdravica, medj kojima je vrijedno spomenuti one g. VI. Kuliča i gosp. načelnika, koje su glazbare upravo oduševile. Na navratke udarale se za tim naše hrvatske koracnice i tako je prošla ta večer medj glazbarima u redu i dostojanstvu, a nije izostalo ni rodoljubno natjecanje za našu Družbu sv. Ćirila i Metoda, jer se je na predlog glazbара Ante Tikulina skupilo u tu svrhu K 53.01. Pohvalno!

Nezgodna pri radnji. Umberto Silvestri rađeći na jednom stroju u tvornici Karilda u Crnici primakao je neopazice ruke k njemu, tako, da kad je drugi radnik Filominio Bonolo zavrtio stroj, da dalje tjera, odnio je ovaj Silvestri tri prsta s lieve, a dva s desne ruke. Prenesen je odmah u pokrajinsku bolnicu.

Kretanje u luci. Minulog mjeseca studenoga ušlo je u šibensku luku i izišlo iz nje 243 austrijskih parobroda, 23 austriji, jedrenače, te 7 talijanskih parobroda i 21 talij. jedrenjača sa ukupnom tonelažom od 39307 tona.

Porota. Jučer svršila je razprava — a trajala je 5 dana — protiv Zelebabe Miloša Vi dova, Ciganović Miloša Petrova i Ceranić Luke pok. Ilije iz Zagrovića občine kninske, okrivljenih radi zločinstva krađe §§. 173. K. Z.

Obtužnica. 1. U noći 23. lipnja t. g. Zelebaba, Ciganović i Ceranić bili bi provaliti u kuću paroka Javora i odnijeli turstvu crkve sv. Nikole skrinju sa iznosom od K 1298.50 u gotovini, a paroku i popadiji Milki raznih predmeta u vrijednosti od K 38.55; 2. U noćna osvit 17. lipnja tek. g. bio bi Ciganović odnio iz pritorka Petra Nonkovića iz Rajleveca jednu ovcu vrijednosti K 10 i dodao Zelebabi, a ovaj ju spremio svojoj „mobi“ za ručak; 3. U noći izmedju 29. i 30. svibnja t. g. bio bi Zelebaba posjekao trista panja u vinogradu Vasilja Kulundžije i tim načinom zlobnu štetu preko K 50; 4. Ostavio na počešnom vinogradu prieteće pismo sa podpisom: „Lopovska sloga“.

Zločin se proveo. Dneva 23. lipnja krenuo pop Javor u Mokropolje. Kako poveo sobom i obitelj, zatvorio kuću, a ključ ponio sobom. Kad se istog dana izmedju 9 i 10 sati u večer

povratio, našao kuću provaljenu. Odmah pala sumnja na Zelebaba, Ciganovića i Ceranovića. Uhapsio ih se, a iz Šibenika naročito bi odaslat sudac iztražitelj Dr. Poduje da vodi prediztragu. Dok Zelebaba sasvim niče, nakon nekoliko dana Ceranić odao, a Ciganovića priznao provedeni zločin, a da je u njima bio i Zelebaba. Ceranić kaže: da ga zaveo Zelebaba, koji izdavo kojekakove dokumente, pokazao mu da ima ključ i obodrio ga: bit će novaca! Pri samoj provali ostao je vani — na straži. U „Gacanov ograd“ odbili poklopac. Ne zna po duši: da li ju Zelebaba odključa ili ju odkova. Sve strpali u jednu zobnicu. Uvidio, da su pošli slabim putem, pa se prekrstio: kud ga njegova nesreća odnese! Žena mu pošla slabim putem i složila se svojim berekinima, da mu dodje glave i njegovim ubožtvom zagospodari. Po nalogu Zelebabe izpražnjen skrinju on u grm sakrio. Pri tom postu: da mu nisu dali ni pare, ubio ih Bog! Ciganović, na nagovor Zelebabe, da podju u krađu, otišao se: da će po njih biti i proći zlo. Zelebaba otvorio parohijalnu kuću i pošao na tavan. On ga pričeka na stubam. Zobnicu je sa „Gacanove ograde“ poneo i začepio u svoje kukuruz. Pri djelu da mu Zelebaba dađe samo K 1.90. Što je sutradan svoje neznatne podužice podmorio u mjestu i po Kninu, da je poplačao od svoga. Zelebaba niče: da je krađji sudjelovao, Nabraja svjedoke: gdje se nalazio i kud se nalazio. Sutradan pošao u Šibenik odsuti sol i u odvjetnika zatražit: šta bi sa jednim svojim prizivom. Tuži se na žandare, da su ga zadržali i tukli i njega i Ciganovića, pa i Ceranića. Za ukradenu po Ciganoviću ovcu ne zna ništa. On je „mobi“ spremio za ručak svog ovniča. Zlobnu štetu, sjeku vinograda Kujundžić nije on izveo, a niti prieteće pisma ostavio. Rieči „čakule“ i „proverbijavanja“, a nalaze se u prietećem pismu, nisu njemu u običaju, koliko tvrdio parok Javor, da je i on slično pismo sa podpisom „Lopovski vojvoda“ pred svojom kućom našao, on nije napisao. Sličnost nekih slova sa njegovim pismom može biti opravdana. On i svi samouci u mjestu nisu imali upute u pravopisu, već jednostavno držili po uzorku kako bi im samouko čobanče prikazalo. Pismo, što se u tamnici u nekoj „jaket“ našlo sa njegovim podpisom, a upravljivo Milošu Bojagiću: da nastoji oko svjedoka u njegov prilog izkazati, on nije napisao; moguće da je tko iz pisme protiv njega napisao i podmetnuo da sudu dodje.

Svjedoci. Preslušalo ih se preko 80. Pop Javor kaže: da mu sluga izgubio kućni ključ dobrano zemana prvo krađe. Pomogao ga tražiti i Zelebaba. Tek nakon 15 dana, da je bio našast po jednom tučaru. Simo Dundur i Tode Rasuli, vraćajući se iz Knina, bili bi upitne večeri opazili na avliji dvoje čeljadi, od kojih jedan bio okrivljenik Zelebaba. Labo Dukić, Nikola Dimitrović i Gambariži sutradan pitali Zelebabu: gdje će. Ne reče: da će u Šibenik, već da će na sajam sv. Trojici u Biskupiju; da Zelebaba imao na sebi „bragče“ okrpne i poprskane galicom. Oni da mu opaziše: tako se ne ide na sajam. Okrivljenika Ciganovića brat Gijuraj pokazao: gdje zobnica. U zobnici našasti predmeti ukradjeni popu Javoru i K. 357.70 gotova novca.

Kazivanje oružnika. Kazneni branitelj okrivljenog Zelebabe iziđe: da Anica Z. okrivljenog Ceranića u prodaji svoga tijela vrlo blizu žandara i kao takova podržava utječaju žandara. Oružnički poštovodja s Dodjana misli da su okrivljenik Ceranić i žena mu Anica živil u najboljim odnosajima. Svi žandari prikazuju okrivljenike najopasnijim u okolici; oni pritvoreni, mjesto opočinulo, nema krađe, nestalo paljevina. Ograđuju se, da bi okrivljenike bili silovali i tukli. Glavar Zagrovića tvrdi: da je opazio Zelebabi pod nosom krvi. Bare Despot i Vlade Laurić izkazuju, kako im Ciganović u uzam izkazivao: da su im žandari nosili bajunete u zube, tukli ih bokom od puške, vezali i prevézivali uza rastić, a to sve da kažu je li i Zelebaba s njima bio u krađji, jer jedino od njega da se oštećeni mogu naplatiti. Čitaju se spisi raznih procesa. Iz ovih prozitiče: da su se Ceranić i žena mu Anica gledali ko kozji rozi, a svemu uzrok razuzdani život Aničin; da u Zagroviću imade, i opasnijih kradljivaca nego li su okrivljenici kao n. p. poznati kradkice Lazo Zelebaba. Žandar Nikolanac iziđe: da svaki čoban poznaje svoje stado, tako i on svoje. Pri svrhi dokazanog postupka, porotnik Mate Ilijadica, želi još jednom viditi i čuti „čobane Zagrovičkog stada“. Žandar Ciglar i Nikolanac — ostali pošli svojim kućam — tvrde: selo opočinulo odkad Zelebaba i Ciganović u zatvoru.

Javni tužitelj razvija i razpreda učin zločina. Nada se da će porotnici odgovoriti jestno na glavna pitanja i tim potvrditi, da okrivljenici budu kažnjeni težkom tamnicom 5—10 godina.

Obrana. Sva tri branitelja ne protive se:

da okrivljenici budu kažnjeni, ali da budu pravedno, prama učuju kažnjeni. Tuže se na zastarjelost kaznenog postupka. Ista kaznan za onog tko ukrade 1000 i 100000 kruna! A o onima koji krađu i ukradu milune i ne će da govore, jer ovi obično bivaju riješeni i još se šepire u visokopoloženim krugovima. Predočuju porotnicima, da prihvate krađu izpod 600 Krna, tako da će okrivljenici biti kažnjeni težkom tamnicom od 1—5 godina. Izaknuti nam je, da je Dr. Mazzoleni nakon svoje sjajne obrane u talijanskom jeziku, isto u jezgri predočio porotnicima hrvatski. Rieči mu teče ko med i mlieko. Reći će se: bila mu i dužnost. Neka bude i to! Ali koliko hrvatskih sinova, i ako im je dužnost rabiti svoj materijski hrvatski jezik, služe se talijanskim, njemačkim pače i magjarskim. Bilo na čast Dr. Mazzoleniu, na uspomenu i uzor onim hrvatskim sinovima, koji su samo na rieči hrvati, a u djelu roblje vladajućeg sistema.

Pravorik pučkih sudaca. Nakon sata i po svog dogovaranja i proučavanja porotnici odgovorise sa: da! na postavljeno pitanje Zelebabi i Ciganoviću: da su proveli krađu preko 600 K, a Ceranić da im pomogao. Odgovorise sa: da! na pismenu pogibeljni prijetnju Zelebabe. Odgovorise sa: Nel i Zelebabi i Ciganoviću na krađu ovce, kao što odgovorise sa: Ne! na sjeku vinograda po Zelebabi. — Oštećenik Kujundžić oprašta prijetnju Zelebabi.

Osvuda. Sudbeni Dvor osuđuje: Zelebaba na 5 godina teške tamnice poostrene godimice samotnim zatvorom izbe na 23. lipnja; Ciganović na 3 i po godine teške tamnice poostrene prve tri godine samotnim zatvorom izbe na 23 lipnja; Ceranića na 15 mjeseci teške tamnice poostrene jednim samotnim zatvorom izbe na 23 lipnja; da se paroku Javoru povratu ukradjeni predmeti, a tutorstvu K 357.70, a za ostatak do K 1298.50 upućuje na gradjanski Sud.

Danas se vodi razprava protivu Popovića Jovanu p. Sime iz Bogatića, radi silovanja. Sutra i prekosutra vodit će se razprava radi zločinstva pokušajnog umorstva protivu Sekulić Ćjuri Vasinu iz Šibenika. I tim bi bilo završeno ovo porotničko zasjedanje. Ali bijahu nadostavljene još tri razprave od kojih u subotu vodit će se protivu Kukulj Nikole Markova iz Knina radi silovanja.

Iz „Hrvatskog Sokola“. U nedjelju večer priredjuju dram. diletaniti ovog našeg društva zabavnu večer. Igrat će se komedija u 2 čina: „Pukovnik od 18 godina“. Pristup imaju samo pozvanici. Preporučuje se istina, da pristupe tačno za utanačeni sat t. j. u 7 1/2 večer.

Manjkavost poštanske škrinjiće opaža se kod okružnog sudišta. Strankam je i ne naruku i podaleko zalaziti do kuće Baranovića u Varošu za polaganje listova. Poštanska uprava imala bi ovome doskočiti i dati škrinjiću namjestiti.

Župničko pitanje u Tribunju sve se više zaostriva. Mjesto ne gleda dobrim okom, što se sa stanovite strane uvaživa želja, svetj i volja talijanaša Sunare, pa ponovo prošle nedjelje demonstriralo kapelanu vodičkom, koji u istom svojstvu bio došao da reče misu. Misi pristustvovala samo pomenuta talijanaška obitelj, a kad kapelan izišo iz crkve, mjehćani ga odpratili pokivalima i cievima.

Zadugarstvo. Na 29. pr. mj. „sveobći savez gospodarskih zadruga u Austriji“ imao je svoj sastanak, na kom je u ime dalmatinskoga pristustvoval i govorio Dr. J. Marović, istomu je pristustvoval i ministar poljodjelstva Dr. Ebenchoch. Kao član predsjedništva središnjeg saveza svih južnih slavenskih zadruga bi izabran Dr. Krek, predsjednik ljubljanske sveze.

Je li se zarekao? „Naše Jedinstvo“ iz Splita piše ovo u broju od 28. pr. mj. 1907 143. „Stranke — narodne — više nema, nestaje i nje — ali dokle god bude ovoga lista, a bit će ga za dugo, u Boga se ufamo, jer odziva ima medju Hrvatima i Srbima kao nijedan drugi list u jugoslavstvu, i dokle god naš urednik uzmogne da drži pero u ruci — borit će se uvijek za stara načela i za stare pravce starih narodnjaka!“ Je li se zarekao? Kako „N. Jedinstvo“ uvijek pogadja i sve je onako, kako je ono kazalo, čekajmo mu srebrni pir i poslat ćemo mu na dar pečenog prašića sa „Bačvica“.

Novi vinarski zakon. — Upozorit nam je sve proizvođače trgovce vinom i gostioničare, da je novi vinarski zakon stupio u krepnost na 1. XII. o. g. Počamši od tog dana s omenuti dužni su se držati tog novog zakona, a ako se ne budu držali biti će strogo kažnjeni, pa sve i onda kad bi se mogli izpričati, da nisu znali za novi zakon. Osim toga svi oni koji se bave obrtom vina, bilo kao prodavaoci, kupci ili gostioničari dužni su objesiti u lokalni prodajeli to na vidljivom mjestu karton na kom će biti čitljivo napisano ili

štampano od II do uključivo XV. paragrafa novog vinarskog zakona.

Gostovanje Hrvatskog kazališta u Trstu. Javljaju iz Trsta, da se tamo ozbiljno namjerava omogućiti kazališnom društvu g. Markovića da makar i kratko vrijeme ondje gostuje.

Junačtvu hrvatskih mornara. Parobrod „Etelka“ krcat petrolejom, bio je kod Newiondlanda u velikoj pogibli. Za nevremena sukobio se sa jedrenjačom „Colombo“, koja je tom prigodom izgubila kormilo i jarbol. Bura je bacala ladju amo tamo, a tek kad se je bura slegla, uspjelo je našim vriednim mornarima, da spase momčad „Colomba“, izvrgavajući i sebe životnoj opasnosti, te da ih prevezu u Philadelfiju. Englezka i amerikanska štampa uzličeno hvale naše mornare, napose kapetana Tičca i prvog častnika Deškovića.

Slikarska škola na Sušaku. Akademski slikari Ivan Karlović i J. K. Janovsky otvorili su na Sušaku stalnu slikarsku školu. Prijavilo se već nekoliko učenjka.

Frankopanski grad. Da se očuva u Kraljevićki kaštel, bivše vlasništvo hrvatskih veljkana Frankopana, pa da to, kako se baš sada o tome radi, ne dodje u tudje nama nimalo prijateljske ruke, nego da to ostane svojnom hrvatskoga naroda — ustrojilo se je, kako su novinski glasovi jur objavili, pod pokroviteljstvom prečastnog hrvatskog episkopata te prvih naših velikaša, kao i inih rodoljuba, društvo na dionice, da se taj krasni kaštel, sada svojina lusuovackog reda talijanske mletačke provincije, od ovih prekupi, te uredi kao morsko kupalište i liečilište, i to: jedan dio za svećenike, a drugi opet za svjetovnjake, koji žele, da se u ubavom našem Primorju, a na najkrasnijoj njegovoj točki, u mjestu Kraljević, užiju liepoga i zdravoga morskoga zraka, a i odpočinka. — Pohvalno i vriedno podpore!

Gospoda demokratska strážno se vrijeđaju ako ih tko u što takne. Ili misle, da su oni nepovredivi, dok mogu drugoga slobodno i u svemu vrijeđati? Dakle dogru bi bilo, da upamte onu: ne činite drugomu što želite, da ne se učini vami.

PORUKE.

Dopisnici — Zagreb, Spljet, Sinj, Sućurac, Donji Dolac, P. Luka: Ili zakasnisimo li nemoćuće za ovaj broj. Moramo i uredničkog gradiva izpustiti kao n. pr. odgovor „Hrvatskoj Kruni“.

Do časa, kad nam je list morao u stroj, nismo primili druge brojavke.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdatelji i odgovorni urednik Josip Drezga

OPRAVNIŠTVO

Austro-Amerikanskog Parobrodarskog Dioničkog Društva u ŠIBENIKU

oprema putnike iz Šibenika preko Trsta za sve djelove sjeverne i južne Amerike, Aziju, Afriku i Australiju.

Sedmičnu polazak.

Odlazci parobroda:

Trst - New-York.

Parobrod „Certy“ 14 Prosinca 1907.

„Laura“ 30 Prosinca „

Trst - New-Orleans.

Parobrod „Eugenia“ 24 Prosinca 1907.

Trst - Buenos Aires.

Parobrod „Francesca“ 20 Prosinca 1907.

Za potanje obavijesti kao i za prevozne karte, treba se obratiti istom opravništvu,

Hrvati i Hrvatice!

sjećajte se u svakoj prigodi

DRUŽBE

Sv.

Ćirila i Metoda

za Jstru

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulatnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbljuje zajmове uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretetnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmове na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulatnije uvjete.

Najbolje sredstvo za negovanje USTA I ZUBI

Glavno skladište za Dalmaciju kod G. VINKA VUČIĆA, ŠIBENIK.

NE ČITATI

samo već **kušati se mora**
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD - - -

od **lijiljanova mlička SAPUN**

od BERGMANNA i Druga, Drazdani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom **BERGMANNOVA SAPUNA**

od lijiljanova mlička da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju. Pretplatno komad po 80 para

u **drogariji VINKA VUČIĆA**
ŠIBENIK.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 0/10 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(šterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 0/10 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 " " 3 0/10 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepest 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Općara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkass: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inostranstva, odrezaka i izžriebanih vrijednostnih papira uz umjerenе uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solinograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje *Kreditne listove* na sva mjesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se *kupnjom uz tovarne dokumente* u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjerenе kamatnjak.

Daje *predjime na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente* uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje *jamčevinu za carine* skladišta Kontrinja (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogubelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguraje vrijednote proti gubitim ždriebanja.

Banka Commerciale Triestina.

..... JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU. ....

Častim se preporučiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, svoju krasnu uređenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim veličinama

— **svieće od pravog pčelinjeg voska** —
kao i finog crkvenog tamjana.

Prodajem dobra vrcanog — po zdravlje — *koristna meda* Klg. po K. 1:20. Kupujem uz dobru cienu u svim količama žutog voska.

Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspremnije, kao i uz najpovoljnije uvjete.

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

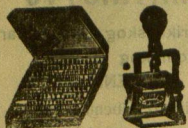
..... JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU. ....

Svaki trgovac koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju.

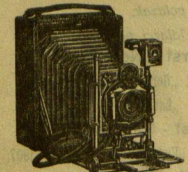
HRVATI,
sjetite se družbe
sv.
Ćirila i Metoda.

KNJIŽARA I PAPIRNICA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kautschucka i kovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nužgednih potrebstina.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCOZKIH KNJIGA,

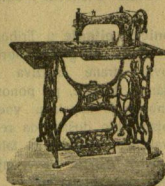
romana, slovnica, rječnika, onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise

uz originalnu cienu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalih svakovrstnih

toplomjera, zvičerk-naočala

od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

JADRANSKA BANKA

U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5. Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjimove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izždriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izpravne (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsajestnije uz vrlo umjerenе uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Preporučuje se najbolje P. N. Občinstvu za izradbu svakovrstnih radnja, kao: raznih djela i brošura, posjelnica, koverata, listovnih i trgovačkih

NOVO
ustanovljena
Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

papira, zaručnih i vijenčanih objava, omenica i sve druge u tu stribu zasjecajuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz posve umjerenе ciene.